

1960. MÁJ 18. 244

KÉT
RIPORTCSALÁDI DÍSZKÁD
ÉS EGYÉB LÁTNI –
ÉS TUDNIVALÓK

Budán, a Fő utcában patinás kőfalon hirdeti a tábla, hogy a Király fürdő, ez a török hódoltság idejéből származó XVI. századbeli kupolás épület – műemlék. A négy kupola legmagasabbikán ma is ott ragyog a félhold. A régi feljegyzések szerint Szokoli Musztafa pasa 1556–60 körül kezdett hozzá az építéséhez, és több bég, vezír még pasa folytatta – a befejezésig. 1796-tól tűnt föl a fürdő névadó gazdája: egy Kőnig nevű polgár, aki nagy átalakításokat hajtott végre a róla elnevezett »Király fürdőn« és használnál adott túl rajta. A viszonytárgyakat átvészelt falak hűségeen mutatják a különböző építészeti stílusok jellegét: reneszánsz, klasszikus, újabb és legújabb... Egyszerű, nemes vonalú boltív mellett díszes mintázatu oszlop, olombetétes ablak, vasidomú ajtó... A kiásvott régi, eredeti török fürdő határvonalába beépített kilenc és fél méter mélységű édesvízű kutat különös veretű fedél zárja.

A régi török fürdő építészeti nagy leleményességgel a Lukács fürdő udvarán látható és a Józsefhegyi gyűjtőmedencéből gravitációs úton, facsatornákon át a föld alatti vezeték ide azt a kilenc különböző összetételű és hőfokú forrásvizet, amelyről 1596-ban Mohamed Ben Omar Ben Bejarid ezeket írja: — A mi budai fürdőnk forrásvíze egész különösen alkalmas makacs és gonosz, gyógyíthatatlannak vélt nyavalyák elmulasztására... Egy Evlia Cselebi nevű török utazó naplójából viszont megtudjuk, hogy a mai Király fürdőt a külföldi nászutasok különösen kedvelték. A nagy török díszkád, amelyet a Duna szabályozásával feljebb hoztak, valóban ilyen családias jellegű: űrtartalma 23 m³

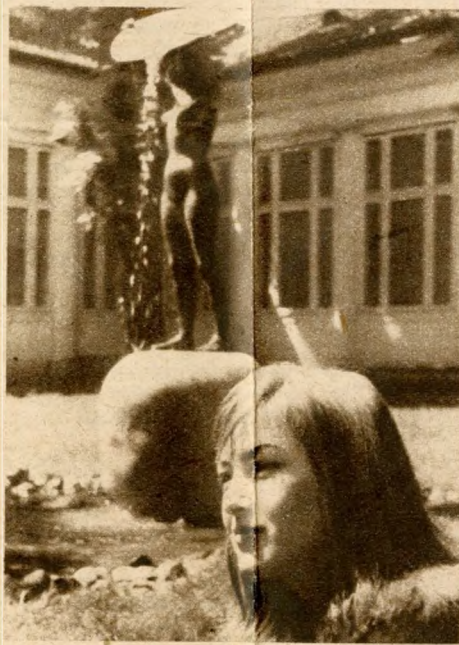
Ma már a fürdő egészen korszerű. A folyosókon itt-ott vasrács mögött még láthatók ugyan régi, török fafűtéses, csempés kemencék, de már csak a műemlék díszül szolgál. A fűtést a hőforrás szolgáltatja.

GORDON ÉVA

A családi kád

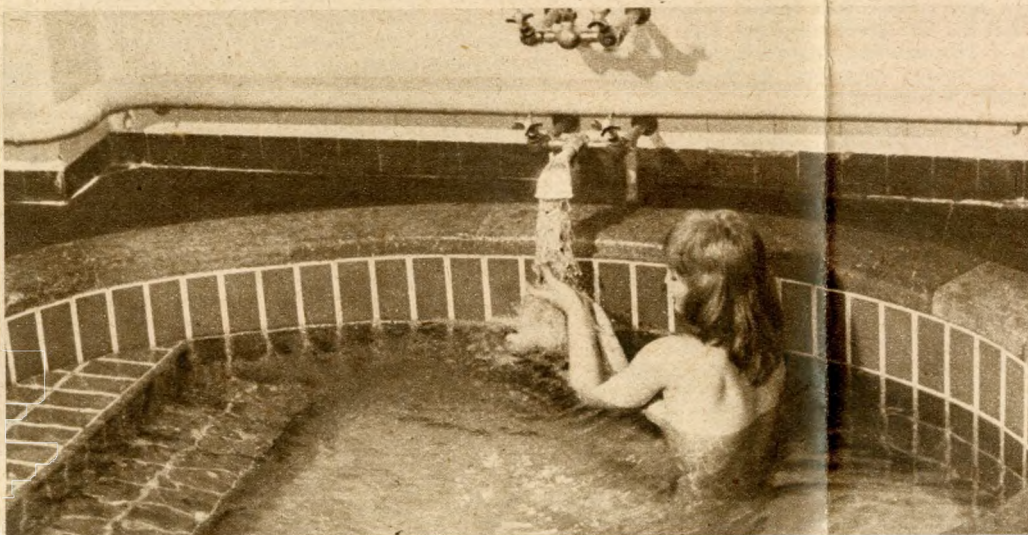

A fürdőépület

A fürdő kertjében

(Kollár Zsuzsa felvételei)

múltjáról,
jelenérőlA KIRÁLY FÜRDŐ
NIMFÁJA UTÁN
NYOMOZTAM...

»Hová lett az úszó nimfa?« — kérdezem a kabinosétól, aki mindent tud a fürdő életéről, még azokat a dolgokat is, melyek a török időkben történtek.

— »Ott vannak a darabjai, kint az udvaron, de az is lehet, hogy közben már levitték a pincébe.«

A Király fürdő színes ablakát a nimfával elverte a légnyomás. Kedvenc képem oda. A fürdés sem esik jól, az új ablakok kemények, nem árnyékolják be az embert. Azt mondják, ezek csak ideiglenes ablakok, majd megcsinálja a restaurátor. Valaki tudja is a nevét, ugyanazét, aki a nimfát tervezte, régen, ötven évnél is régebben.

A Nefelejts utcában találtam rá, pókhálós házban. Az ajtón tábla: »Tanfolyam.«

— Rögtön jön a tanár úr! — mondják.

Nem láttam még ilyen fura termek. Színes üvegek, faltól-falig erő mamutvázlatok, Kérdezősködöm. Egy üvegfestő részleg dolgozik itt. Műemlékek színes üvegmozajkait restaurálják.

— A Mátyás templom, a Gelért Szálló kupola- és ablaküvegjeit... — Újat nem? — De mennyire — válaszol egy svájcisapkás fiatalember; üveget vág gyémánttal. — Mi terveztük a szőlővárosi Bartók-terem kupoláját is, meg a kecskeméti tanácssháza ablakait

Közben előkerült a tanár úr, kedvenc nimfám atyja. Farnadi Richárdnak hívják, talán az utolsó élő mestere az üvegmozajfestésnek.

— Világhíresek voltunk ebben a műfajban — mondja. — A Mexico-City-i színház üvegkupoláját a magyar Róth Miksa tervezte.

— Hogyan csinálják?

— Így — és mutatja. A képet eredeti nagyságban lemásolják, színes üvegből gyémánttal kivágják, aztán jön a festés. Kontúrokat és plasztikát kell festeni rá, majd égetik, mert ez, kérem, 2000 éves jótállással megy...

— Ilyen lesz! — Búsuló juhászt ábrázol a kép, ablak felől a bárányok szőre fényes. Másik képet vesz elő, özzsemű lány vörös liliummal.

— A tanítványom csinálta. Sokan járnak ide. Csak az anyaggal van baj. Külföldről kapjuk a színes üveget. A Zwiesel-i német üveggyár látja el az egész világot. Drága.

A rózsaszínű goldrosa tiszta arannyal, a citromsárga ezüsttel készül. Néha sikerül használt üveget szerezni. Titkos expedíciót szervezünk elhalt festők, régi mesterek rejtett anyaga után. Pincékben ásnak lopva, idegen padlásokon kotorjuk a cserepet: hátha.

— És a nimfa a fürdőből? — kérdezem suttogva. Nem szól semmit, csak int: régen volt. Az újjáépített Király fürdőbe új és modern ablakokat terveztek.

GESZTHELYI VALÉRIA

Készül a színes üvegmozajk

Ez az üvegfestmény a Nefelejts utcai műhelyben készült